

MAGYAR NYELVI FELADATLAP

a 6. évfolyamosok számára

2014. január 18. 10:00 óra

NÉV: _____

SZÜLETÉSI ÉV: HÓ: NAP:

Tollal dolgozz! Ügyelj a külalakra!
A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg.
A megoldásra összesen 45 perced van.
Az utolsó (10.) feladatra legalább 10–15 percet szánj!

Jó munkát kívánunk!

3. Oldd meg a szöveghez kapcsolódó nyelvtani feladatokat!

a	
b	
c	
d	
e	
f	

A Börzsöny, a Cserhát és a Mátra falvaiban élnek a palócok, akik leleményes, jó humorú emberek. Hűségesen ragaszkodnak azonban ősi dalaikhoz, hagyományaikhoz. A palóc falvak utcái girbegurbák. Fölkapaszkodnak a domboldalra, aztán lefutnak a patakok partjára. Hollókő őrzi legszebben a palóc építkezés régi formáit. Fatornyos temploma köré épültek a kontyos tetejű házak. Ez a település egy mesebeli falucska, amely *A világörökség része* címet is elnyerte.

a) Írd a megadott szavak mellé a megfelelő mássalhangzó-kapcsolódási törvény betűjelét!

palóccal: azonban: partjára:

- A) részleges hasonulás (zöngéesség szerinti)
- B) részleges hasonulás (a képzés helye szerint)
- C) teljes hasonulás (írásban jelölt)
- D) teljes hasonulás (írásban jelöletlen)
- E) összeolvadás

b) Karikázd be annak a szónak a betűjelét, amelyik a megadott „nyelvtani egyenletnek” megfelel!

ház + képző + képző

- A) házakban B) házasság C) házamról D) házainak

c) Jelöld az alábbi szóban a szóelemek határait függőleges vonallal, majd írd a szóelemek fölé a megfelelő számot: 1 = szótő, 2 = képző, 3 = jel, 4 = rag

p a r t r a

d) Az alábbi szavak közül melyik követi a betűrendben a *palóc* szót? Írd a pontvonalra!
palacsinta, palota, part, pálma, patak

A kiválasztott szó:

e) A minta alapján válaszd el minden lehetséges helyen az alábbi szavakat!

Minta: me-se-be-li

templomot:

patakig:

f) Írd le a pontvonalra a szövegben található igekötős igéket!

Igekötős igék:

4. Az alábbi ismeretterjesztő szövegben öt szó (kifejezés) helyesírása hibás. Írd a pontsorokra az öt hibás helyesírású szó hibátlan alakját! Az öt helyes megoldás mindegyike öt külön pontsorra kerüljön!

A kutya szavakat is megért. Hamar rájön a jelentésükre, mert ezeket a szavakat és hívójeleket állandóan egy bizonyos összefüggésben halja. Természetesen azt nem mindig érti, hogy mit mondunk, de azt igen, hogy hogyan: hangosan vagy halkán, barátságosan vagy mérgesen, dicsérően vagy feddően. A hangszín a hangulatunkat is elárulja neki. Sokan nem tudják, hogy a házőrző kutyát is megkell tanítani arra, hogy hogyan és mikor védje a területet. Olykor elkerülhető tragédiák súlytják azokat a kutyatulajdonosokat, akik az idomításról megfeledkeznek.

.....

.....

.....

5. Egészítsd ki a három szólást a megadott szavak közül a megfelelővel, majd írd le a szólás jelentését jelölő betűt!

a) KAP
A szólás jelentését jelölő betű:

b) EGY FÚJNAK
A szólás jelentését jelölő betű:

c) HINT A SZEMÉBE
A szólás jelentését jelölő betű:

A szólások kiegészítéséhez választható szavak:

TÜZET, VIZET, PORT, KÖVET, GYERTYÁT, KOSARAT, HORDÓT, SÓT

A szólásokhoz választható jelentések:

- A) Megtisztítja a beteg testrészt, gyógyít.
- B) Ugyanabban mesterkednek, fondorkodnak.
- C) Mindenfelől veszély fenyegeti őket.
- D) Elveszi a tisztánlátását, becsapja, félrevezeti.
- E) Rosszul megy a sora, szegény.
- F) Ügyesen és gyorsan dolgozik.
- G) Nem fogadják el a kínálását; visszautasítják (például a házassági ajánlatát).
- H) Hasztalan, hiábavaló munkát végeznek.

a	
---	--

a	
---	--

b	
---	--

c	
---	--

a	
b	
c	
d	

6. Az alábbiakban három ókori bölcsességet olvashatsz.

Mert szegénység az örök vendég annál, aki tétlen.

Kevés szóval élj, ne fecsegj összevissza!

Mindig csak kicsivel kell hozzátenni a kevéshez, csak gyakran cselekedj így, sok kicsi sokra megy aztán.

a) A három mondat szavai közül írd le a pontsorra azt az egy szót, amelyiknek a jelentése: *viszonylag kis időközökben ismétlődve, illetve sokszor ismételve.*

A keresett szó:

b) A megadott betűk felhasználásával írd le az a) részben keresett szó két ellentétes jelentésű párját! Minden betűt egyszer kell felhasználni.

A megadott betűk: **a, á, é, i, h, k, n, n, r, t**

Az egyik ellentétes jelentésű szó:

A másik ellentétes jelentésű szó:

c) A három mondat szavai közül írd le a pontsorra azt az egy szót, amelyiknek a jelentése: *kényszerből vagy szándékosan semmit sem tevő.*

A keresett szó:

d) A megadott betűk felhasználásával írd le a c) részben keresett szó két rokon értelmű párját! Minden betűt egyszer kell felhasználni.

A megadott betűk: **h, l, ny, s, t, a, e, e, u**

Az egyik rokon értelmű szó:

A másik rokon értelmű szó:

7.	<p>Egészítsd ki a következő mondatok hiányos szavait úgy, hogy a kapott mondatok az előttük olvasható mondatok tartalmának megfelelőek!</p> <p>a) Ebben a szobában alszom. Kiegészítés: Ebben a he.....ségben alszom.</p> <p>b) A nagypapám lovakat tart, a nagymamám gyógynövényekkel foglalkozik. Kiegészítés: A nagypapám lovakat te szt, a nagymamám zöldségeket teszt.</p> <p>c) Botond nagyon jól érezte magát a nyaraláson, mivel semmi baj nem történt. Kiegészítés: Botond gon.....lanul nyaralt.</p>	<table border="1"> <tr><td>a</td><td></td></tr> <tr><td>b</td><td></td></tr> <tr><td>c</td><td></td></tr> </table>	a		b		c	
a								
b								
c								
8.	<p>Egy négy mondatból álló ókori tanmese mondatai összekeveredtek más mesék részleteivel. A megfelelő betűk beírásával állítsd sorrendbe az eredeti tanmese négy mondatát!</p> <p>A) Ahogy meglátta önmaga tükörképét a vízben, azt hitte, hogy az egy másik kutya. B) Egy embernek volt egy libája, amely aranytojásokat tojt. C) Így is tett, de ennek az lett a következménye, hogy a tyúk elhízott, és még egy tojást sem tojt. D) Egy embernek két kutyája volt; az egyiket vadászatra tanította be, a másiktól házőrzőt csinált. E) Később pedig, valahányszor a vadászkutya vadászatra ment, és fogott valamit, abból részt vetett a másikkal is. F) Az asszony azt hitte, hogy ha több ételt vet neki, naponta kétszer is fog tojni. G) Azt hitte, hogy belül is színaranyból van, és ezért levágta; de a belsejét épp olyannak találta, mint a többi libáét. H) Egy özvegyasszonynak volt egy tyúkjá, amely mindennap tojt egy tojást. I) A mese bizonyítja, hogy ostobák azok, akik a fősvényektől valami hasznot remélnek. J) A kutyájával el szokott játszózni. K) A mese bizonyítja, hogy sok ember, aki kapzsiságból többre vágyik, a meglévőt is elveszíti. L) A mese azokra vonatkozik, akik viszálykodó hajlamukkal saját maguknak ártanak.</p> <p>A mese 1. mondatát jelölő betű:</p> <p>A mese 2. mondatát jelölő betű:</p> <p>A mese 3. mondatát jelölő betű:</p> <p>A mese 4. mondatát jelölő betű:</p>	<table border="1"> <tr><td>a</td><td></td></tr> </table>	a					
a								

9. Olvasd el az alábbi szöveget, majd válaszolj a kérdésekre!

A nevezetes Podjebrád György cseh király ellen viselt hadat Mátyás király. Egyszer a vezéreivel a királyi sátorban mulatozott: Újlakival, Zápolyaival, Kinizsivel, Geréb Péterrel. Fölvetette Mátyás azt a kérdést, hogy vajon miből van a legtöbb a világon.

Jöttek is a válaszok:

- Szegény emberből.
- Gyerekből.
- Fűszárból.
- Csillagból.

Mátyás király ekkor ránézett a bolondra, aki szintén a sátorban volt, és egy zsámolyon gubbasztott.

- No, komám, te mit gondolsz?
- Azt gondolom, hogy orvosból van a legtöbb a világon.

Nevették a vezérek ezt a gondolatot, a király is kacagott.

- Igazán bolond vagy, komám, ha ilyen bolondot gondolsz.

A bolond, hogy így kinevették, átalment a szomszéd sátorba, amelyik az ő kvártélyja volt.

Egy perc alig telik el, hát hallják, hogy rettentően üvölt a bolond, mintha csak elevenen akarnák megnyúzni. Rögtön jelentik a királynak, hogy a kedves bolondja rosszul van.

Felkelnek az urak, a király is, átalsietnek a bolondhoz, vajon mi lelte szegényt.

Hát az a földön fekszik, és csak óbégat és rúgkapál, ahogy hozzáérnek. Nagyon sajnálták, törték a fejüket, mit kéne csinálni. Mindenkinek volt egy ötlete:

- Eret kell vágni rajta!
- Hamar, piócat hozzatok, az lesz a könnyebbségire!
- Öntsétek le egy veder hideg vízzel!

Az összegyűlt főemberek mindegyike is javasolt valamit: az egyik meleg bort, a másik gyógyító gyökér levét, a harmadik ráolvasást, nem is lehetett már egyiknek a szavát a másiktól érteni.

Felugrik ám a bolond, semmi baja, azt mondja huncut mosollyal a királynak:

- Látod ezt a tucát doktort itt a sátorban? Ha ezen a kicsi helyen ennyi az orvos, mennyi lehet az egész világon?

Örült Mátyás a bolond beszédének, cseppet se haragudott, hogy így megréfálta őt az urakkal együtt.

(A www.oszk.hu alapján)

a	
b	
c	
d	

a) A szöveg alapján állapítsd meg, hogy melyik állítás igaz, illetve melyik hamis! Karikázd be a megfelelő szót az állítások előtt!

1. IGAZ – HAMIS Volt olyan főember, aki bűvös erejűnek tartott szavak elmondásával akarta meggyógyítani a bolondot.
2. IGAZ – HAMIS Mátyás király a sátrában együtt mulatozott Geréb Péterrel, Újlakival, Zápolyaival, Podjebrád Györggyel és Kinizsivel.
3. IGAZ – HAMIS Mátyás annyira kedvelte a bolondot, hogy a saját királyi sátrában szállásolta el.
4. IGAZ – HAMIS A bolondot leöntötték egy veder hideg vízzel.

b) Mi volt az oka annak, hogy a bolond elhagyta a király sátrát? Karikázd be a helyes állítás betűjelét!

- A) Nagyon megfájdult a lába.
- B) Nem beszélgetett vele senki.
- C) Kigúnyolták.
- D) Kizavarták.
- E) Megütötték.
- F) Nem fogadták meg a tanácsát.

c) Az alábbi rövid szöveg alapján írd le a pontvonalra, hogy hogyan nevezik a bolondról szóló történetben a *nadályt*!

A nadályt magas vérnyomás és más betegségek ellen használják a népi gyógyászatban. A testre rátapadó nadályra sőt hintenek, vagy meleg pipával érintik, füstölik, hogy lehulljon az emberi bőrről.

A *nadály* szó rokon értelmű párja a bolondról szóló történetben:

d) Az alábbi két szó kiegészítésével add meg a *gubbaszt* szó jelentését!

_ s s z _ k _ p _ _ odva _ _ d ö _ é l

